

จดหมายถึงบรรณาธิการ

ข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการจัดการ PM2.5 ทั้งระบบ

สมชัย บวรกิตติ พ.ด., Hon. MRCP, FRCP, FRACP, Hon. FACP

ราชบัณฑิตสำนักวิทยาศาสตร์ ราชบัณฑิตยสภาประเทศไทย

ผู้รับผิดชอบบทความ : สมชัย บวรกิตติ พ.ด., Hon. MRCP, FRCP, FRACP, Hon. FACP

ราชบัณฑิตสำนักวิทยาศาสตร์ ราชบัณฑิตยสภาประเทศไทย

ผมรำคาญใจมากที่เรื่อง PM2.5 ในประเทศไทยของเราที่เกิดขึ้นมานานแล้ว ยังไม่มีการปรับแก้ให้เรียบร้อยสักที วันนี้ผมจึงส่งจดหมายทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ไปถาม ดร. ธนวัฒน์ จารุพงศ์สกุล ราชบัณฑิต เพื่อนสนิทรุ่นน้องที่รอบรู้เรื่อง PM2.5 ว่าควรปฏิบัติปรับแก้อย่างไร เขาตอบมาว่าได้ส่งรายละเอียดไปให้กรุงเทพมหานครแล้วดังข้อความต่อไปนี้

ในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2568 ได้เกิดปัญหาฝุ่นละอองขนาด PM2.5 สูงเกินค่ามาตรฐานบริเวณกรุงเทพฯและจังหวัดใกล้เคียงอย่างน้อย 12 จังหวัด ได้แก่ นครปฐม ราชบุรี นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรสาคร สมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง อุดรธานี อ่างทอง และปราจีนบุรี ส่งผลกระทบเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพและสิ่งแวดล้อมกระทบการดำเนินชีวิตของประชาชนเป็นวงกว้าง ทำให้ทุกภาคส่วนและรัฐบาลตื่นตัว ช่วยกันหาแนวทางลดผลกระทบและป้องกันปัญหาเหล่านี้ในอนาคต ซึ่งจากข้อมูลพบว่ามลภาวะอากาศ PM2.5 ในกรุงเทพมหานครเป็นปัญหาสะสมมานานต่อเนื่องนับเป็นสิบๆ ปี เคยตรวจวัดค่ามลภาวะอากาศ PM2.5 บริเวณริมถนนดินแดงได้สูงถึง 112 ไมโครกรัมต่อ ลบ.เมตร ในปี 2556 (กรมควบคุมมลพิษ, 2556) แต่พบว่าข้อมูลสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศของกรุงเทพมหานคร บริเวณหน้ามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน ช่วงเดือนมกราคม 2562 ที่ผ่านมา วัดได้สูงถึง 222 ไมโครกรัมต่อ ลบ.เมตร และประมาณ 200 ไมโครกรัมต่อ ลบ.เมตร ในอีกหลายวัน ซึ่งมีความรุนแรงมากกว่าค่ามาตรฐานถึง 300% นับได้ว่าเป็นสถิติการตรวจวัดสูงสุด ซึ่งมีปัจจัยต้นเหตุสำคัญคือเกิดจากแหล่งกำเนิดฝุ่น PM2.5 ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียงเองถึงร้อยละ 90 ได้แก่ 1) ฝุ่นจากรถยนต์ทุกประเภทที่ใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล 2) ฝุ่นจากการเผาวัสดุชีวมวล 3) ฝุ่นจากโรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล 4) ฝุ่นจากการก่อสร้าง และ 5) ฝุ่นจากดินและถนน สำหรับ 6) ฝุ่นอื่นๆ รวมทั้งฝุ่นข้ามพรมแดนมีไม่เกินร้อยละ 10 ประเด็นผลกระทบและแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษอากาศและฝุ่น PM2.5 ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปริมาณควรเป็นวาระแห่งชาติที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต้องหาแนวทางแก้ไขทั้งระบบ เพราะไม่ใช่เพียงเป็นปัญหาที่กระทบต่อสุขภาพอนามัยของ

ประชาชนเท่านั้น แต่ส่งผลกระทบต่อวงกว้างต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะในระยะเวลา 5-10 ปี หากไม่รีบดำเนินการแก้ไข จะเกิดการสูญเสียรายได้หลักเข้าประเทศด้านการท่องเที่ยว จะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงอย่างมาก อีกทั้งจะเกิดปัญหาสุขภาพอนามัยของประชาชนในระยะยาว โรคต่าง ๆ ที่ไม่เพียงแต่โรคที่เกี่ยวข้องกับระบบทางเดินหายใจเท่านั้น แต่ยังมีสารอันตรายอื่น ๆ และโลหะหนักที่ปะปนอยู่กับฝุ่นละอองในอากาศ หากต้องอยู่ใกล้พื้นที่ที่มีมลพิษอากาศและฝุ่นละอองสูงเป็นเวลานาน ๆ ประชาชนมีโอกาสเกิดปัญหาเส้นเลือดอุดตัน หลอดลมอักเสบ ปอดเป็นพังผืดจากการระคายเคืองเรื้อรัง จนถึงเป็นมะเร็งที่ปอดหรือระบบทางเดินหายใจ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) กรุงเทพมหานครต้องจัดให้มีแผนแม่บทแก้ไขที่เป็นรูปธรรมในระยะยาว โดยเฉพาะมาตรการป้องกันและลดมลพิษฝุ่น PM2.5 ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปริมาณลดตั้งแต่แหล่งต้นกำเนิดในทุกมิติและทุกภาคส่วน เช่น ภาคการขนส่งและคมนาคม ภาคอุตสาหกรรม ภาคเกษตรกรรม ภาคครัวเรือน และการแก้ปัญหาฝุ่นข้ามพรมแดน อีกทั้งแก้ปัญหาโดยความร้อนเมืองใหญ่ ๆ ทั่วประเทศ

2) กรุงเทพมหานครต้องเร่งติดตั้งระบบเตือนภัยล่วงหน้า ฝุ่น PM2.5 ทันที (PM2.5 Early Warning System) เพื่อแจ้งเตือนประชาชนและสังคมล่วงหน้าก่อนภัยจะมา และมีแผนรับมือปรับตัวต่อพิบัติภัยมลพิษอากาศ ลดผลกระทบทางลบต่อเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและสุขภาพทั้งระบบ

3) กรุงเทพมหานครต้องเสนอรัฐบาลประกาศให้เครื่องฟอกอากาศและหน้ากากป้องกัน PM 2.5 เป็นสินค้าควบคุมที่จำเป็นต่อสุขภาพของประชาชน และลดภาษีทุกประเภทให้เป็นศูนย์ ประชาชนทุกระดับสามารถเข้าถึงและซื้อได้ในราคาถูก

4) กทม. ควรมีกกลไกปฏิบัติงานตอบสนองสถานการณ์ฉุกเฉินขึ้นมาทันทีสำหรับกรณีเกิดปัญหามลพิษอากาศแบบเร่งด่วนอย่างเป็นระบบ เช่น กรณีมีค่ามลพิษอากาศเกินมาตรฐานไป 2 เท่าควรทำอะไรบ้าง, 3 เท่าควรทำอะไรบ้าง, 4 เท่าควรทำอะไรบ้าง เป็นต้น

5) กทม. ควรจะมีนโยบายบังคับให้รถบริการสาธารณะทุกประเภท เช่น รถประจำทาง รถแท็กซี่รับจ้าง รถตุ๊กตุ๊กรับจ้าง มอเตอร์ไซด์รับจ้าง ต้องปรับเปลี่ยนมาใช้เป็นพลังงานไฟฟ้าภายใน 10 ปี

6) จัดตั้งกองทุนภาษีคาร์บอน เพื่อใช้แก้ไขปัญหาหมลพิษอากาศทั้งระบบ

7) กทม. ควรมีกกฎหมายบังคับให้ต้องขออนุญาตเผาวัสดุขยะมูลและเผาขยะในที่โล่งแจ้ง ควรยกเลิกการกำจัดขยะด้วยวิธีเผาเผาขยะภายใน 10ปี ทั่วประเทศ

8) เสนอให้ภาครัฐและภาคประชาชนควรใช้มาตรการทางสังคมกับกลุ่มธุรกิจที่มีส่วนในการเผาขยะมูลเกษตรทั้งในประเทศและต่างประเทศ